

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casus X. Argumentum. An Beneficium, cujus oneribus satisfieri non potest
per alium, nisi in casu infirmitatis, & quod conferri potest Clerico, sit
residentiale?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

quòd Beneficiatus per se obeat Divina Officia juxta Doctrinam *Hosien. in cap. Ad Liberandam de Judæis sub. num. 1. Ego etiam, quem sequuntur ibidem Anan. num. 13. Felin. num. 6. Fagnan. in cap. conquirente de Cleric. non resid. num. 14. Antonell. de loco legal. cap. 13. q. 5. num. 37.*

Et ita me studente apud R. P. D. meum Petra in similibus terminis resolutum fuit à S. Congregatione Concilii in *Bononiens. celebrationis Missarum 1. Junii 1709. in responsione ad Primum.*

ARGUMENTUM.

An Beneficium, cujus oneribus satisfieri non potest per alium, nisi in casu infirmitatis, & quod conferri potest Clerico, sit residentiale?

SUMMARIUM.

- 1 Beneficium, cujus oneribus satisfieri non potest per alium, nisi in casu infirmitatis est residentiale.
- 2 Exceptio celebrandi per alium in casu necessitatis firmat regulam in contrarium, ut nempe secluso casu necessitatis, Fundator voluerit celebrationem Missarum per se ipsum.
- 3 Cappellania de jure communi residentiam requirunt.
- 4 Beneficium est residentiale, si Beneficiatus in casu absentia teneatur reportare licentiam à Superiore, & si redditus Beneficii sint valde pingues n. 5.

CASUS X.

PEnè neglectum remanserat Beneficium sub invocatione S. Leonardi in loco Puechach, adeout nulla ejusdem foundationis custodiretur memoria, nullumque onerum, ac proventuum documentum superesset, propterea jam de anno 1653. Archiepiscopus Salisburgensis pro sui munere idem Beneficium restauravit, ac iterum erexit, sibi, ejusque Successoribus, reservato jure presentandi Clericum sæcularem pro tempore, qui adstrictus foret ter Missæ Sacrificium celebrare in qualibet hebdomada, & festivis diebus, ac insuper quolibet Sabbato in arce Clingenfi: Adeout Beneficiatus (quemadmodum

legitur in fundatione) si impostero ob indispositionem corporis, aut aliis de causis præactas Missas ipsemet celebrare non posset, is tamen eandem sine defectu ex proprio suo marupio per alios supplere, & legi faciat. Pro dote verò hujusce Beneficii præter domum Beneficialem, & hortulum, jam dictus Archiepiscopus assignavit annuam summam florenorum supra 300. ex Ecclesia Sancti Leonardi redditus, qui pia fidelium liberalitate sensim adaucti fuere. Profectò septemdecim ab hinc annis Beneficium hujusmodi obtinuit Bernardinus Pancherius, qui satis ejusdem oneribus perfungi pro certo habet per alium substitutum, sibi persuadens, quod nullo residentia onere sit gravatus. Hinc Promotor Fiscalis Curia Archiepiscopalis Salisburgensis recursum habuit ad Sacram Congregationem Concilii, quatenus ipsa decernere dignaretur, jam dictum Beneficium personalis residentia onere esse affectum, tum quia ex lege foundationis domus Beneficialis assignatur, tum ex eo, quod in casu dumtaxat infirmitatis per alium supplere indulgeatur, ac tandem perspecta opimi ejusdem Beneficii dote, & quidem idem Promotor subtexit hujusmodi onus satis compertum jamdudum fuisse prælibato Pancherio, qui in actu collationis præ cæteris hanc declarationem emisit -- Bernardinus Pancherius comparet, & ad factam eidem propositionem se judicialiter declaravit, primo apud collatum sibi Beneficium S. Leonardi in Puechach personaliter residere, & eidem annexas functiones ipsemet peragere, secundo absque habita Superiorum licentia ab eodem nequaquam abesse, neque se absentare -- Reportata itaque Consistorii Archiepiscopasli informatione, ac in dicto competenti termino ipsi Pancherio, ut judicio Sacra Congregationis sisteret, sub die 11. Junii 1713., relatæ fuerunt preces per Summarium, exindeque in ejusdem contumacia rescriptum prodiit -- Beneficium esse residentiale, & Ordinarius procedat ser. ser. contra Beneficiatum -- Hinc sanè excitatus sæpè dictus Bernardinus Pancherius enixè contendebat, quod nullo residendi onere prægravari possit, inspecto tenore erectionis Beneficii, ex qua Clericum institui posse elicitur, cæteroquin verò subdit

dit, fundatorem nil aliud cavisse, nisi quod Sacrificia omninò offerantur per Substitutum, etiam si Rector morbo vexaretur, quodve nullius momenti haberi debeat asserta declaratio ex supposita causa ab ipso in actu collationis extorta; Tandem prosequitur, quòd alterius opera procul dubio uti potest in Beneficii oneribus explendis juxta expressam foundationis Indulgentiam, cum adversa prematur valetudine; Quapropter disputata fuerunt sequentia dubia:

Primò -- *An sit standum, vel recedendum à decis. sub die 11. Junii 1713., & quatenus in decis.?*

Secundò -- *An modernus Beneficiatus possit per alium supplere?*

- 1 Studens in hac Causa ad primum respondendum sentiebam -- *In decis. --* Quoniam Archiepiscopus Salisburgen. in nova fundatione, seu creatione Beneficii Ecclesie Sancti Leonardi, postquam gravavit Beneficiatum diversis oneribus Missarum ibidem celebrandarum; disposuit, quòd ob indispositionem corporis, aut aliis de causis, ex quibus non valeat Beneficiatus per se ipsum prædictas Missas celebrare, possit per alium Sacerdotem supplere, & dictas Missas legi facere, ut in Instrumento fundationis ibi: *Quamvis Beneficiatus in posterum ob indispositionem corporis, vel aliis de causis prædictas Missas ipse met celebrare non possit, is tamen sine defectu easdem ex proprio suo marsupio, per alios suppleri, & legi faciat.*
- 2 Quæ exceptio celebrandi per alium in casu necessitatis, & infirmitatis firmat regulam in contrarium, ut nempe secluso casu infirmitatis, vel alterius impedimenti voluerit Fundator celebrationem Missarum per se ipsum, ut in individuo firmavit *Rota decis. 403. nu. 3. & 4. par. 12. recent.*

Et quamvis contrariam opinionem tenuisse videatur Sacra Congregatio 29. Maji 1649., ut in casu relato apud *Pignatell. consult. 2. num. 10. tom. 2.* Attamen in posterioribus decretis devenit in sententiam Sac. Rotæ, ubi supra, quòd per licentiam celebrandi per alium attributam in casu impedimenti, Cappellanus sit adstrictus celebrare per se ipsum extra casum infirmitatis, vel impedimenti, ut ex resolutione 18. Decembris 1688. relata

apud *Monacell. Inform. for. Eccles. par. 2. tit. 13. formul. 2. num. 55.* In qua opinione perseveravit in *Romana Cappellaniarum, 16. Martii 1709.* ubi agebatur de casu, quo Fundator dixerat -- *Quali Cappellani voglio che siano tenuti a celebrare ogni giorno in detta Cappella la Messa, ed essendo impediti detti Cappellani di non potere celebrare dette Messe quotidiane, voglio, e mi contento, che possono farle celebrare da altri Sacerdoti à loro arbitrio --* Et Sacra Congregatio resolvit -- *Cappellanas esse residentiales.*

- 3 Et hæc fuisse videtur voluntas prædicti Archiepiscopi fundatoris, quia conformatur cum assistentia juris communis, juxta quam etiam simplices Cappellani residentiam requirunt, ut tradunt *Lotter. de re benefc. lib. 3. quest. 27. num. 8. Amostaz. de caus. pils lib. 3. cap. 11. num. 1. Panimoll. decis. 130. num. 15. Garz. de benef. par. 3. cap. 2. num. 1.* Ideoque facienda est interpretatio, per quam fiat reditus ad jus commune, dum Beneficia simplicia ex consuetudine tantum residentiam non requirunt, *Lotter. ubi proximè num. 9. Garz. ubi supra num. 3. Piton. discept. Eccles. 4. num. 3.*

- 4 Eoque magis prædictum Beneficiatum videtur esse residentiale, quia Beneficiatus juxta ejus obligationem, si cogeretur abesse propter urgentiam alicujus negotii, reportare tenetur licentiam à Superiore; Cum in residentia solum præcisam requiratur hujusmodi licentia, juxta *Tridentin. sess. 23. cap. 1. de reformat. ibique Barbof. num. 66. & seqq. Garz. de Benefc. par. 3. cap. 2. n. 34.*

- 5 Reflectendo insuper, quòd redditus prædicti Beneficii sunt valde pingues, quod est potissimum argumentum arguendi residentialitatem Cappellanæ, ut in puncto *Gonzal. in cap. conquereute num. 2. de Cleric. non resd.*

Ad secundum *Affirmativè*, quia ex ipsa lege fundationis expressè habetur, quòd Beneficiatus ob indispositionem corporis, vel aliis de causis potest per alium supplere; Unde cum modernus Beneficiatus pluribus afficiatur corporis indispositionibus, & attentis præsentibus bellis sit subjectus continuis incommodis militum, seu aliorum malorum hominum, ut ex depositionibus Medici, & alterius Testis,

ftis, sequitur, quòd possit per Substitutum supplere.

Et ita resolutum fuit à Sacra Congregatione Concilii in *Salisburgen. Residentia* 4. Februarii 1713.

ARGUMENTUM.

Apposito pacto in limine foundationis Canonicatus, quòd Canonicus teneatur residere, & interesse Divinis Officiis, si non resideat an, & quando amittat distributiones?

SUMMARIUM.

- 1 Canonici Beneficiati, aut Portionarii in Cathedralibus, aut Ecclesiis Collegiatis debent residere, nec possunt abesse à residentia ultra tres menses.
- 2 Fructus Præbendarum Canonicalium consistunt in duobus, scilicet in corpore ipsius præbendæ, & in distributionibus quotidianis.
- 3 Canonicus si non resideat, nec interfit Divinis Officiis, eo quia est in servitio Episcopi non amittit distributiones quotidianas, Amplia, ut ibi, & limita, ut ibi.
- 4 Episcopus potest assumere Canonicum ad sui famulatum, qui ei inserviat.
- 5 Canonico inservienti Episcopo, an, & quando debeantur due ex tribus partibus distributionum, reservata tertia parte favore Canonicorum actu inservientium.
- 6 Indultum concessum Episcopo Leodiensi, an comprehendat non solùm illos Canonicos, quorum opera utitur in usu Regiminis suæ Diocesis, sed etiam illos, quorum opera utitur in quacumque functione, & num. 8.
- 7 Dicitio -- Quocumque -- est tam lata, ut suum effectum operetur necesse est, ut comprehendat omnia.
- 9 Indultum concessum Episcopo Leodiensi suffragatur Canonicis pro illius Ecclesiæ, & Principatus assumptis ad effectum consequendi distributiones quotidianas, anniversaria, omniaque emolumenta debita ratione residentia, & interessentia in Choro, nisi aliter dispositum non fuerit à Testatoribus.
- 10 Dispositionibus Testatorum Summus Pontifex derogare non solet.
- 11 Privilegium Principis decet esse mansurum.
- 12 Depositiones ad proprium Commendum exaratae nihil probant.
- 13 Ex in observantia præcedentis Indulti fieri non potest illatio ad inobservantiam, confirmis Indulti posterioris.
- 14 Canonici, qui non expleverunt annalem, & strictam residentiam ad formam Statutorum propriæ Ecclesiæ, & assumpti ab Episcopo Leodiensi pro servitio Diocesis non gaudent præfato Indulto, nec quoad massam grossam, nec quoad alia emolumenta.
- 15 Canonicus si non resideat, nec interfit Divinis Officiis eo, quia sit infirmus non amittit distributiones quotidianas, & n. 18., & 19.
- 16 An, & que infirmitas sit causa sufficiens ad lucrandas distributiones, & n. 17.
- 17 Distributiones quotidiane non debentur Canonico infirmo, si aliàs sanus non esset solus residere.
- 19 Infirmitas Canonici non residentis ex quibus probetur.
- 20 Episcopus an possit restringere Indultum eximens Canonicum infirmum à residentia durante infirmitate?
- 21 Ex eo, quod Canonicus infirmus transeat ad domum vicinam, descendat, quandoque in suum viridarium, desumi non potest argumentum ad possibilitatem accedendi ad Chorum.
- 22 Statutum, quod non est in observantia, non est attendendum.
- 23 Indultum vacandi à Choro ex causa infirmitatis obtentum à Canonico infirmo, suffragatur pro laudemis quinquennis, exceptis anniversariis.
- 24 Canonico coadjuto infirmo non debentur distributiones, si coadjutor sanus non interfit Divinis Officiis.
- 25 Canonicus jubilatus percipit omnes distributiones.
- 26 Canonicus obtinere non potest Indultum jubilationis, nisi post 40. annorum servitium continuò Ecclesiæ præstitum.
- 27 Jubilatio conceditur Canonico non solùm in præmium continui laboris præstiti Ecclesiæ spatio 40. annorum, sed etiam constituto de aliqua alia causa commiserationis una cum laudabili servitio, ut n. 22.

.Tem-